

Εκδρομή στο Γαλαξίδι

1. Το Γαλαξίδι με την εκκλησία του Αγ. Νικολάου που δεσπόζει.

Η συντακτική επιτροπή του περιοδικού σκέφτηκε πως θα ήταν ευχάριστο για τους αναγνώστες μας να βρίσκουν κάθε τόσο μια πρόταση για εκδρομή. Μια εκδρομή σε γνωστά μέρη, που όμως θα τους αποκαλύψει κάτι καινούριο!

Για πρώτο προορισμό διαλέξαμε το Γαλαξίδι, γνωστό για το στόλο του, από τον 18ο και τον 19ο αιώνα, αλλά με άγνωστη ιστορία κατά την αρχαιότητα.

Το χειμώνα έχει λιγότερο τουρισμό και, ακόμα και αν φυσάει –συνήθως δυνατός– άνεμος, με ένα ζεστό πουλόβερ και ένα αντιανεμικό θα χαρείτε ένα αξέχαστο Σαββατοκύριακο.

Πού βρίσκεται. Το Γαλαξίδι ανήκει στο νομό Φωκίδας και βρίσκεται στη δυτική εσοχή του Κρυσσαίου κόλπου (στο βόρειο τμήμα του Κορινθιακού), σε ένα ασφαλές και πανέμορφο «νησιώτικο» λιμάνι. Απέχει 17 χλμ. από την Ιτέα και 65 χλμ. από τη Ναύπακτο και περίπου 200 χλμ. από την Αθήνα (εικ. 1).

Πού θα μείνετε. Το Γαλαξίδι οφείλει την τουριστική του κίνηση στη γραφικότητά του και την πρόσφατη ιστορία του. Υπάρχουν πολλά μικρά ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια για όλα τα βαλάντια.

Πού θα φάτε. Στην προκουμαία μια σειρά από πρόσχαρα ταβερνάκια (εικ. 2), μερικά από τα οποία έχουν και δικές τους τράτες προσφέρουν εκλεκτό ψάρι και εξαιρετικά κρεατικά.

2. Η προκουμαία του Γαλαξιδιού με τα ταβερνάκια, τα παραδοσιακά σπίτια και τα καπετανόσπια.

Λόγω τουρισμού οι τιμές στο Γαλαξίδι είναι κάπως ακριβότερες από τα γύρω μέρη, αλλά το αξίζει.

Χρήσιμα τηλέφωνα. Υπεραστικός κωδικός κλήσης: 22650. Τουριστική Αστυνομία: 171. Ιατρικός Σταθμός: 41312 (8.30-14.00 Δ-Π). Λιμεναρχείο: 41390. Φαρμακείο: 41122. Εισιτήρια λεωφορείων: 42087.

Ο τόπος. Το μαλακό ανάγλυφο της περιοχής (το υψόμετρο του οικισμού είναι μόλις γύρω στα 10 μ.) και τα γύρω βουνά ευνόησαν από νωρίς τη γεωργία. Έτσι, εκτός από την αλιεία και το εμπόριο, η γεωργία και η κτηνοτροφία ήταν σημαντική πηγή παραγωγικού πλούτου τόσο για την αρχαία όσο και για τη σύγχρονη εποχή, καθώς η οικονομία του τόπου άλλαξε μόλις το 1960.

Η ιστορία. Στο Ναυτικό Μουσείο του Γαλαξιδιού, τμήμα του οποίου είναι και Αρχαιολογικό Μουσείο, εκτίθενται ευρήματα της περιοχής τα οποία πιστοποιούν την κατοίκηση του ευρύτερου χώρου ήδη από την 6η χιλιετία π.Χ. Οι κάτοικοι της περιοχής ήταν πρώτα οι Λέλεγες, οι οποίοι εκτοπίστηκαν από τους Εσπέριους ή Οζόλες Λοκρούς.

Η ίδια η φύση του τόπου ώθησε τους κατοίκους του στη θάλασσα, έτσι ώστε γίνανε θαλασσοπόροι. Οψιανός και κεραμική (όστρακα και πήλινα αντικείμενα της 3ης χιλιετίας π.Χ.) που θα δείτε στο Μουσείο, προέρχονται από τη νησίδα Αψηφιά, το Ανεμοκάμπι, τη Δεξαμενή και τη Μονή της Μεταμόρφωσης του Σωτήρα. Ακόμα, θα δείτε υστερομικηναϊκά τέχνηρα που βρέθηκαν στις θέσεις Γουμαρνάς και Ανεμοκάμπι. Από το νεκροταφείο ενός βραχύβιου οικισμού της γεωμετρικής περιόδου, στο λόφο του Αγίου Αθανασίου, προέρχονται μερικά αγγεία, ενώ άλλα εκθέματα της αρχαϊκής και της κλασικής περιόδου έχουν βρεθεί στη θέση Βίλλα ή Γουμαρνάς και στον Άγιο Βλάση (από εδώ προέρχεται πληθώρα, χάλκινων κυρίως, ευρημάτων που αρχαιοκάπηλοι διοχέτευσαν σε ξένα μουσεία), όπου πιθανώς η πόλη Χάλειον είχε το διοικητικό της κέντρο (δύο ενεπίγραφες χάλκινες πλάκες που σήμερα βρίσκονται στο Βρετα-

3. Λίγο πιο πάνω από την προκουμαία, τα σπίτια εδράζονται επάνω στο αρχαίο τείχος.

νικό Μουσείο, μαρτυρούν για την ενασχόληση των Χαλιέων με το εμπόριο αλλά και με την πειρατεία). Το

Χάλειον, το οποίο ταυτίζουν με το Γαλαξίδι, αναφέρεται (τον 5ο αι. π.Χ.), ως σημαντική πόλη της Δυτικής Λοκρίδας (λίθινες επιγραφές, που βρέθηκαν στους Δελφούς, παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες για την ελληνιστική και τη ρωμαϊκή περίοδο).

Τη σημερινή του θέση το Γαλαξίδι την πήρε γύρω στο 300 π.Χ., οπότε χτίστηκε το τείχος το οποίο φαίνεται ακόμα κάτω από τα σπίτια του σημερινού οικισμού (εικ. 3), ανάμεσα στα δύο λιμάνια, του Γαλαξιδιού και του Χηρόλακα.

Οι λαξευμένοι λίθοι του τείχους αυτού, του οποίου το ύψος έφτανε τα 8 μ., χρησιμοποιήθηκαν στην οικοδόμηση πολλών κατοπινών κτιρίων.

Από τα κείμενα είναι γνωστή η λατρεία του Απόλλωνα Νασιώτα, η θέση ωστόσο του ναού δεν έχει βρεθεί ακόμα. Όμως, στα δυτικά του Γαλαξιδιού, στο βουνό Ξηροτύρι, η σπηλιά Ακόνα ή Αγκώνα, έδωσε πολυάριθμα πήλινα γυναικεία ειδώλια, πλακίδια, προτομές, ζώα, μικρογραφικά αγγεία κ.ά.

Κατά τους υστερορωμαϊκούς και τους πρώιμους βυζαντινούς χρόνους (4ος-7ος αι.) τα γύρω μικρά νησιά χρησιμοποιούνταν ως καταφύγιο για τους Χαλιείς όταν δεχόντουσαν επιδρομές από τα βόρεια. Όμως η μεγάλη καταστροφή προήλθε από το σεισμό του 551 που ερήμωσε τον τόπο για 200-300 χρόνια. Τον 9ο ή 10ο αιώνα εμφανίζονται νέοι κάτοικοι που ιδρύουν επάνω στα ερείπια της παλιάς πόλης το «Γαλαξίδι».

Στο Μουσείο φυλάσσεται χειρόγραφο *Χρονικό του Γαλα-*

5. Στην αναδασωμένη χερσόνησο, απέναντι από τον οικισμό, τα ίχνη της εξόρυξης λίθου είναι εμφανή.

ξιδιού, γραμμένο από τον Ιερομόναχο Ευθύμιο, το 1703. Σε αυτό καταγράφεται η ιστορία του πολύπαθου Γαλαξιδιού, από τα τέλη του 10ου αι. ως τις αρχές του 18ου αι.

Στον Αγώνα για την Ανεξαρτησία οι Γαλαξιδιώτες μπαίνουν με έναν μικρό στόλο, οπλισμένο για να αντιμετωπίζει τους πειρατές. Ως αντίποινα, οι Τούρκοι καταστρέφουν συθέμελα το Γαλαξίδι.

Μετά την Ανεξαρτησία, οι Γαλαξιδιώτες ξαναχτίζουν την

4. Μέσα στο δασάκι συναντά κανείς τον «Τάφο του Λοκρού», μη χρονολογημένη διαμόρφωση του φυσικού βράχου.

πόλη τους και τα γαλαξιδιώτικα ναυπηγεία συνεχίζουν να φτιάχνουν ονομαστά καράβια.

Χάρη στο υπερατλαντικό εμπόριο, το Γαλαξίδι ζει μια νέα εποχή αίγλης που θα κρατήσει ως τις αρχές του 20ού αιώνα, οπότε η χρήση της ατμομηχανής θα σημάνει το τέλος του. Τα εκθέματα του Μουσείου είναι μοναδικά στο θέμα αυτό. Θα δείτε όργανα και εργαλεία ναυτιλίας και απεικονίσεις των πλοίων που οι καπετάνιοι παράγγελναν, σαν να ήταν πορτραίτα μελών της οικογένειάς τους. Ήταν δε τέτοια η ταύτιση του καπετάνιου με το πλοίο του που όταν αυτός πέθαινε, σε ένδειξη πένθους, έβαφαν μαύρο το ακρόπρωρο του πλοίου.

Αξιοθέατα. Ναυτικό και Ιστορικό Μουσείο, Λαογραφικό Μουσείο, Καποδιστριακό Σχολείο, ο Φάρος, το Δάσος με τον Τάφο του Λοκρού (εικ. 4), όπου φαίνονται καθαρά τα σημάδια εξόρυξης λίθου (εικ. 5) και πιθανώς, επάνω από τα λαξευμένα μέρη η έδραση αρχαίων οικιών (:), στην παραλία σώζονται ακόμα ίχνη νεωσοίκων, οι Στέρνες, οι εκκλησίες (του Αγίου Νικολάου με το θαυμάσιο τέμπλο του, της Αγίας Παρασκευής, με τον ζωδιακό κύκλο στο δάπεδο και το ηλιακό ρολόι στην αυλή, και η εκκλησία του Αγίου Ιωάννη με εικόνα του Δαμασκηνού) και τα σοκάκια, ο μόλος με τα καπετανόσπιτα και γενικά η εξαιρετική αρχιτεκτονική και τοπογραφία του Γαλαξιδιού που έχει χαρακτηριστεί ως «ιστορικός διατηρητέος οικισμός και περιοχή ιδιαίτερου φυσικού κάλλους». Εντύπωση μας έκανε μέσα στην πόλη η καθαριότητα και ο σεβασμός στα παραδοσιακά στοιχεία. Λίγο πιο έξω από το Γαλαξίδι σκαρφαλωμένη στο βουνό βρίσκεται η ιστορική Μονή της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος (όπου βρέθηκε το χειρόγραφο του *Χρονικού του Γαλαξιδιού*). Δυστυχώς η μοναχή που βρίσκεται εκεί αποφεύγει να ανοίγει την πόρτα σε επισκέπτες. Στην πίσω μεριά του οικισμού σώζεται ένας ρωμαϊκός τάφος (εικ. 6).

Τι να διαβάσετε. Ο οδηγός του Μουσείου είναι εξαιρετικός. Περιέχει ό,τι πληροφορίες θα ήθελε να βρει κανείς για το Γαλαξίδι.

6. Δίπλα στο δρόμο που περνά από την πίσω πλευρά του Γαλαξιδιού, ένας ρωμαϊκός τάφος χάσκει ανάμεσα σε δύο «βίλες».